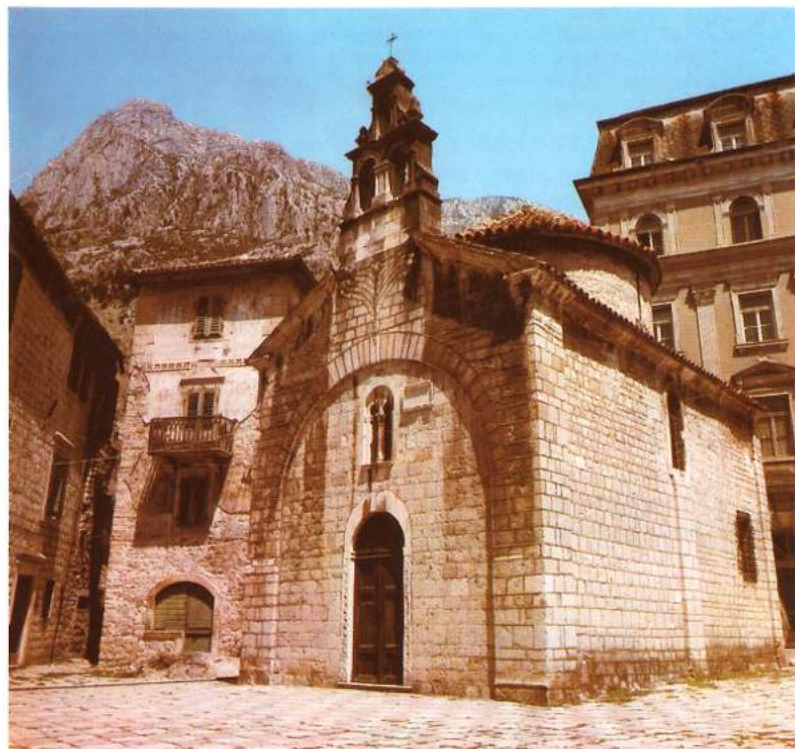

KATEDRALA SV. TRIPUNA

CRKVA SV. LUKE

kamena grupa »Pietà« iz XIV. st.) i *Sveta Ana* (prvotno Sv. Martin), s kraja XII. ili s poč. XIII. st., imaju slične jednobrodne osnove, podijeljene po dužini na tri traveja, i svodove koje podupiru bočni i poprečni potporni lukovi naslonjeni na pilastre. Na dijelu jednobrodne kapele *Sv. Pavla* (zadužbine Pavla Barija iz 1263.) u XIV. st. poprijeko je sagrađena dominikanska crkva s križnim svodovima. Gotički svod (druga pol. XIV. st.) ima jednobrodna crkva *Sv. Mihovila*, koja se spominje već 1166. i ima freske iz XIV. st. Pravokutnu apsidu ima crkva franjevačkoga samostana, koju je 1288. dala sagrađiti Jelena, žena Uroša I, dok je apsida uz nju podignute kapelice *Sv. Katarine*, iz XIV. st., izvana trostrana. — Iz vremena romanike očuvano je i nekoliko kuća, s vremenom pregrađenih, u dijelu grada ispod brda.

Od brojnih kotorskih crkava koje se spominju u prošlosti grada očuvan je velik broj arhit. fragmenata, slobodnih skulptura i natpisa. Kotor je imao graditelje, klesare, rezbare i zlatare, koji su radili u primorju i u unutrašnjosti države. Fra Vito, franjevac iz Kotora, podignuo je (1328) Dečane. Uz njega se spominje Obrad Gambe Desislavić, koji je 1319. vodio izgradnju oltara u kripti crkve Sv. Nikole u Bariju, zatim majstor Ivanko, zidari Mladen Bratić Ljubiša, Tomo Radoslavov, Palmo Ivanković, klesari Rado i Pribil i dr. Osim domaćih klesara u Kotoru su radili i klesari iz Dubrovnika, Korčule i Venecije.

U Kotoru nema u cjelini očuvanih gotičkih i renesansnih crkv. građevina, ali su ostali tragovi pregradnje na starijim crkvama, a osobito na palačama koje su gradile porodice Buća (XV. st.), Bisanti, Zmajevići (Drago, XV. st.). Najljepši su primjeri cvjetne dekoracije s prijelaza iz gotike u renesansu na vratima palače Bisanti iz druge pol. XV. st., zatim

kasnogotičke monofore i bifore te renesansna vrata na ostacima kuće kraj crkve Sv. Nikole. U gotici i na prijelazu iz gotike u renesansu izrađeni su i mnogobrojni predmeti od kovina. Kotorani su bili zakupci i izvoznici zlata i srebra iz Srbije i Bosne, pa su se u gradu razvijale radionice (samo u jednom razdoblju bilo ih je istodobno 14), koje su izrađivale predmete crkv. i svjetovne primijenjene umjetnosti: Contarenov križ u riznici kotorske katedrale iz XV. st. i dijelovi pozlaćene srebrne reljefne oltarne slike Sv. Tripuna iz 1440. (srednji dio radio Ivan iz Basela, a bočne, među ostalima, Kotoranin Marin Adamov) te više predmeta zlatarskog obrta u riznici katedrale (XIV, XV. i XVII. st.). Kotorški zlatari bili su čuveni i izvan granica svoje domovine, a jedan od njih, Tripun Kotoranin, radio je 1476. na dvoru Ivana Groznog u Moskvi. Povijesni izvori često spominju Božidara Dapkovića iz kotorske župe, zatim Nikolu, Dmitra, Matu Nikova, Nikolu Palina i Luku Damjanova, koji su imali radionice u Skadru, Dubrovniku, Ulcinju i Mlecima. U srednjem vijeku K. je bio poznat po svojim »grčkim slikarima« (pictores graeci), među njima Nikola i Manojlo u poč. XIV. st., koji su 1331. radili freske u crkvi Sv. Tripuna, te Georgije potkraj XIV. st. Fragmenti fresaka iz 1288. nađeni su i u crkvi Sv. Franje, a u XIV. st. bile su oslikane freskama crkve Sv. Nikole (bratovština mornara) i Sv. Jakova od Loggie. Pri kraju XV. st. i u poč. XVI. st. u Kotoru rade slikari Lovro Dobričević i njegovi sinovi Marin i Vicko, koji se kasnije sele u Dubrovnik i tamo zasnivaju svoje radionice. Neko vrijeme imao je u Kotoru slikarsku radionicu M. Junčić, poznati dubrovački majstor, koji je slikao za kotorske crkve i obitelji. Među brojnim ostalim slikarima spominju se u XV. st. Juraj Basilj, Tripun Kotoranin i Dubrovčanin Radoje Bogosalić, a poč. XVI. st. Franjo Kotoranin. Dvije slike Bl. Djevice Marije, slikane na drvu, u riznici katedrale, s kraja XV. i s poč. XVI. st., imaju osobine domaćih radionica. U Kotoru ima i mnogo slika stranih majstora, a umj. vrijednošću ističe se slika mlet. majstora Girolama da Santacrocea »Sv. Bartolomej« iz crkve Sv. Josipa. — U Kotoru je rođen i A. Paltašić, jedan od najranijih tiskara XV. st.

Barok je u Kotoru zastupljen na gotovo svim spomenicima crkv. i građanske arhitekture. U XVII. i XVIII. st. tu često rade korčulanski graditelji i klesari. Tada su pregrađene gradske zidine, preuređivani trgovi i ulice, obnavljane crkve i javne građevine, nastradale u potresu 1667. Ipak, kotorske kuće iz toga vremena nemaju razvijen barokni plan i raščlanjene fasade, već zadržavaju ravne renesansne površine, na koje se umeću barokni uresi, osobito iznad ulaznih vrata. Kotorani gotovo sasvim napuštaju domaće radionice i uvoze iz Venecije kipove, slike i predmete od kovina. Glavni barokni spomenik je veliki mramorni oltar u crkvi Sv. Klare, što ga je, kao i mramornu dekoraciju i oltar u relikvijaru Sv. Tripuna

TLOCRT KATEDRALE SV. TRIPUNA

